Førsteblad

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 10.
Fylke: Opland.

Tilleggsspørsmålnr.
Herad: Lom.

Emne: Lyngjing og mosing.
Bygdelag: Böverdal.

Oppskr. av: Eilív Brenna.
Gard: Brenna

(adresse): Böverdalen
G.nr. 113. Br.nr. 1.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke): 82 aar gl. Bonde

SVAR

I. Lyngjing som hausting er nokk utgjent her, men som beiting vore ibruk. Sjaa nedanfor.

A.

2. I harde vaarar fann dei lyng til hestane, hestlyng dei kallar. Det er eit slag, liknar paa kreklinglyng, men er finare, og har pene blomar med seg fraa unter snöen. Veks i högre lieri omen mengder. Denne tok dei heim i sekker, reinska den for jord, skar den i skjæreskokken og gav paa gröppe. Hestane tok den med god apetitt. Mannfolkarbeid.

B. Lyng som beite.

1. Om vaaren klev nauti lokka til lyngbeite. Aldri tale paa ei sorje vokk snö.

2. Naut, sau, geit.

3. I nötsar.

Bestefar aigde ein gard som var sein um vaaren, den laag i halling om sol og ver ikkje tok paa. Den garden hadde rett til lyngbeiting i ei annar grend, der det vaat tidleg beramark. Er ikkje brukeleg lenger, og var ~~det~~ for ca. 100 år sidan.

II Mosing.

1. Mosaatak var jamleg ibruk, især av

1946

smaabrukarar. Men blev slut da det blev tamreindrift i bygden, for reinen eter upp og trakkar sund maosen. Det er vel ein 25 a 30 aar sidan reindrifti byrja.

2. Helst for heile vinteren.

3. Fuktigt ver, for at maosen ikkje skulde krusas og iser for at haugane satte seg gott og fraus saman.

4. I gamletidi var det noko baate mann og kvinnar i maosaataket. Det er eit gamalt ordtak at: „Gjestebodslego, seterlego og maosa-fjellslego er inkje ensantes". Det vil seia, at um kar og kvende laag saman i slike høve var det inkje noko kjenslskap. Det var inkje saa nøgje da. Held hus paa Setrom.

Det har vore ofte gjort, at ein gang i mai, med stor forlöjse drog dei uppi fjelle fraa heime vilde hente heim maosaa. Ekkå maosa kona paa garden slogs paa a vilde vera med, han agora, han var ikkje skvetnare, enda hon ver högt fruktsommelig, og hendast gjorde det og at ho kom heimatt før ingen kom.

5. Dei brukte ei maosaakravse. ei rive med 5 a 6 jarntinder, sterkt hugu, jarnslege. Vart rakkå saman i samen hauger.

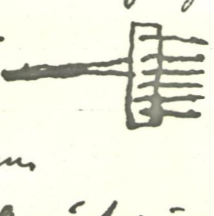

Lange sterke tentar.
Maosaakravse

6. Ligg til vinteren

7. Maosen settes i hauger i passe store hestelass, med underlag av fjellskjær, so haugen er god aa velte upp og inkje frysar fast. Eit maosaafat lagas av tunna trespildror bar dei maosaan inntil haugen med. Slike saag mest ut som eit traag. Trespildrane gjekk baade paalangs og paatvers. Meste stav slik at dei inkje vart ved. vintertid

1946

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

7. Finnes inkje tre i fjellet. Inkje steinlagde. Vart trakka godt saman. Aldri tala paa aa legge upp maasar som vartuvr.
Kvar haug vart merket med lutmerket til garden.
8. Er det lagt tilfjels saa drives det heimning før jul.
9. Er det mykje snøg. tungt føre kjøyrde dei fleire saman for aa faa paa veg um dei hadde massa i same fjelle.
10. Låg ute i nautgarden.
11. Naut især og sau og geiter. Vart gjeven utan anna.
12. Dei gamle helt maasen god.
Finnen mose – Ukjent.

1946
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING